



USAID
FROM THE AMERICAN PEOPLE

SERBIA AND MONTENEGRO

Skraćena
Strategija saradnje na razvoju zemlje
Fiskalna godina 2013 – 2017.



SRBIJA

juli 2013.

Kratok pregled

I. UVOD

Ova strategija, urađena uz smernice iz Vašingtona, utvrđuje plan Američke agencije za međunarodni razvoj (USAID) za pružanje ključne pomoći Srbiji, pripremajući se da poslednja potencijalna godina bilateralnog finansiranja bude finansijska 2017. Ona je usaglašena i podržava ciljeve kako Sveobuhvatne strategije u zemlji (ICS) kao i onih koji su sadržani u Zajedničkoj regionalnoj strategiji za period 2014-2016. Biroa za Evropu i Evroaziju Stejt dipartmenta (EUR) i Biroa za Evropu i Evroaziju USAID-a (E&E). Strategija je usaglašena sa prioritetima zemlje domaćina, inostranom politikom američke vlade kao i inicijativama USAID-a, posebno sa inicijativom USAID Forward njenim fokusom na Rešenjima za lokalni razvoj (LDS). Ključni princip za USAID biće održivost investicija nakon završetka njegovih programa. Misija je posvećena odgovornosti za uspešnost razvojnih ciljeva (DO) koji su kratko predstavljani u ovoj skraćenoj verziji Strategije razvoja i saradnje (CDCS), iako će napori biti dopunjeni i drugim američkim vladinim činocima i drugim donatorima. Dostizanje cilja Strategije zahtevaće kako diplomatske tako i napore u pružanju pomoći na strani američke vlade i sire donatorske zajednice, i ono je podložno brojnim rizicima i pretpostavkama.

Nadovezujući se na uspostavljeno partnerstvo kako sa narodom tako i vladom Srbije, USAID predlaže ulaganje od oko 70 miliona dolara u nove razvojne resurse USAID-a u periodu od sledećih pet godina kako bi postigao cilj **stabilnost Srbije i unapređene Evro-atlantske integracije**. USAID će svoja ograničena sredstva usmeriti na dva razvojna cilja:

- (1) Unapređena odgovornost ključnih demokratskih institucija i,
- (2) Poboljšani uslovi za sveobuhvatni ekonomski razvoj.

Kroz usmerene investicije, USAID će u saradnji sa Vladom Srbije i drugim institucijama zemlje domaćina raditi na promociji odgovornije i transparentnije uprave koja će doprineti stvaranju snažnijih demokratskih institucija koje bolje odgovaraju na potrebe građana. Fokusiranjem na postizanje odabranih nacionalnih reformi i na podršku lokalnom ekonomskom razvoju u odabranim delovima zemlje, USAID će unaprediti uslove za poboljšanu konkurentnost zemlje, ciljanih opština i ciljanih lanaca vrednosti, unapređujući na taj način uslove za održivi ekonomski razvoj u odabranim delovima zemlje kao i stabilnost. Izrada pojedinačnih programa u okviru ove strategije razvije i zaposliti sisteme zemlje domaćina i promovisati reformske ciljeve inicijative USAID Forward. Teme koje će obuhvatiti svi delovi strategije su rodna jednakost, razvoj ljudskih i institucionalnih kapaciteta, mladi kao i transparentnost i odgovornost.

II. RAZVOJNI KONTEKST

Uprkos činjenici da je u martu 2012. godine postala kandidat za pridruženje EU, sadašnji put reformi na kojem se Srbija nalazi još uvek nije nepovratan. Nakon izbora održanih u maju 2012. godine, Srbija ima novog predsednika i novu, neiskusnu vladu, koja se još uvek bori da utvrdi prioritete svoje politike. Ono što je ključno, nova Vlada je vrlo brzo

potvrdila svoju podršku putu Srbije ka članstvu u EU, što je važan američki cilj u okviru naše vizije Evrope kao celokupne, slobodne i u miru. Kontinuirana podrška Beograda napornom procesu pridruženja EU nije bezrezervna. Zaista, podrška javnosti u Srbiji pridruženju EU pala je ispod 50 odsto i najmanja je među mlađim građanima Srbije. Delimično ove obeshrabrujuće brojke odlikavaju frustraciju dugim i bolnim procesom pridruženja, al i široko rasprostranjeno uverenje da EU primenjuje strožije standarde kada je u pitanju Srbija nego što je to bio slučaj sa drugim zemljama kandidatima. Ekonomski problemi u evro zoni takođe su poslužili kao argument protiv tvrdnji da je članstvo u EU siguran put ka prosperitetu.

Tenzije između centralnih i perifernih delova zemlje još jedna su činjenica političkog života. Razlike u podeli prihoda i stepena vojvođanske autonomije predstavljaju poseban izazov. Nedovoljno razvijena oblast Sandžaka, gde većinski žive Bošnjaci kao i opštine na jugu Srbije gde živi većinsko albansko stanovništvo predstavljaju složene problem koji zahtevaju sveobuhvatna rešenja i direktnu uključenost međunarodne zajednice.

Ekonomska situacija u Srbiji predstavlja još jedan rizik za političku stabilnost zemlje. Iako je Srbija preduzela korake da uspostavi funkcionalnu tržišnu ekonomiju i iako je postigla određeni stepen makroekonomske stabilnosti, ekonomski rast je bio nejednak prethodnih godina. Trenutno je Srbija najmanje konkurentna zemlja u region sudeći prema rangiranju Svetskog ekonomskog foruma. Iako je nova Vlada Srbije pokazala početnu političku volju da reši problem glavnih prepreka ekonomskom rastu u poslovnom okruženju, unapređenje konkurentnosti Srbije u vreme tekuće krize u evro zoni izazovan je i dugoročan zadatak.

III. PRETPOSTAVKA RAZVOJA

Pregled

Dugoročni cilj američke vlade u Srbiji je demokratska i prosperitetna Srbija koja je punopravna članica Evro-atlantske zajednice. Od 2001, naponi USAID-a posebno se zasnivaju na političkom cilju unapređenja regionalne stabilnosti na Balkanu kroz pomoć Srbiji da se integriše u Evro-atlantske institucije. U skladu sa ciljevima Zajedničke regionalne strategije EUR/E&E, posebno Ciljem 6 “Balkan u potpunosti integrisan u Evro-atlantske institucije”, USAID doprinosi ciljevima američke vlade u Srbiji i u širem region Balkana. Njegovi ciljani programi pomoći će Srbiji da sprovede reforme potrebne za razvoj njene ekonomije i jačanje odgovornosti ključnih institucija, čime će se pomoći zemlji da ispuni uslove za članstvo u EU i u drugim Evro-atlantskim organizacijama.

Strateški cilj USAID-a je: Stabilnost Srbije i unapređenje Evro-atlantskih integracija

Tokom narednih pet godina, USAID će se fokusirati na ključne komponente mnogih mera koje Srbija mora da preduzme kako bi ojačala unutrašnju stabilnost i postala u potpunosti integrisana u Evro-atlantske institucije. Ključne teme koje se provlače kroz većinu predloženih aktivnosti obuhvataju civilno društvo, rodnu jednakost, mlade i razvoj ljudskih i institucionalnih kapaciteta. Pretpostavka razvoja koja podržava opšti i svaki od posebnih ciljeva sažeto je predstavljena niže u tekstu.

Iako su ovi posebni ciljevi neophodni za dostizanje opšteg cilja, nisu dovoljni jer su sredstva USAID-a ograničena na nekoliko ciljanih aktivnosti od mnogih koje će biti neophodno da Srbija realizuje pre nego što dođe u situaciju da postane članica EU. Programi koje finansiraju drugi donator doprineće postizanju opšteg cilja Strategije i pomoćiće realizaciju napora na nivou posebnih ciljeva. Iako su ograničeni, naši naponi su ključni, imajući u vidu komparativne prednosti USAID-a, a podržavaju i napore drugih donatora, posebno EU i Svetske banke, u aktivnostima pomoći Srbiji da napreduje naputku ka EU izgradnjom kapaciteta njenih institucija kako bi mogla bolje da apsorbuje sredstva donatora. Na osnovu iskustva koje su imale Bugarska i Rumunija, koje nisu uspele da iskoriste značajna sredstva EU, kao i na osnovu iskustva same Srbije koja ima ograničene kapacitete da osmišljava i sprovodi projekte i studije izvodljivosti, pomoć USAID-a usmeriće se na izgradnju sposobnosti institucija u Srbiji da apsorbuju sredstva, obezbeđujući da se naši naponi nastave tamo gde je potrebno i od strane drugih donator, posebno EU, koji će ostati u Srbiji nakon što USAID ode.

Razvojni cilj 1: Unapređena odgovornost ključnih demokratskih institucija

Odgovorni sistemi upravljanja zasnivaju se na razdvajanju grana vlasti kao i na mogućnosti da građani nadziru vlast. Čak i uz pozitivne reforme sprovedene u brojnim oblastima, Srbiji još uvek nedostaje adekvatni nadzor centralne vlasti i dovoljno mogućnosti za građane da od svoje vlade i izabраниh predstavnika traže odgovornost. Jačanje odgovornosti i reprezentativnosti uprave tokom perioda ove strategije pomoćiće Srbiji da ojača i sačuva demokratsku transformaciju. Međutim, kao što ovaj razvojni cilj kao i redosled projektnih ciljeva sugerišu, USAID se snažno fokusira na one ključne demokratske institucije gde možemo ostvariti značajan i održiv uticaj do kraja petogodišnje strategije.

Veza između razvojnog cilja 1 i opšteg cilja USAID-a je sledeća razvojna pretpostavka: jačanje ključnih institucija kao što je pravosuđe, nezavisnih agencija, Skupštine i lokalnih samouprava unaprediće upravljanje u Srbiji i time njen put ka pridruženju EU. Razvojni cilj uzima u obzir da je Srbiji potrebna stalna podrška na jačanju njenih demokratskih institucija, jer ukoliko one ne postanu odgovornije i reprezentativnije zemlja neće dostići mnoge zahteve koje pred nju stavlja proces pridruženja. Pametnim fokusiranjem resursa, USAID može da svoja ograničena sredstva upotrebi za postizanje značajnih poboljšanja u oblasti ključnih demokratskih institucija kojima EU i drugi donator ne pomažu mnogo a koje su važne za demokratsku tranziciju u Srbiji. U nekim slučajevima, kao što je reforma pravosuđa, USAID postavlja temelje na koje EU i drugi donatori mogu da nadgrade svoju pomoć. Razvojni cilj 1 podržava Razvojni cilj 2, koji je opisan niže u tekstu, na mnogo važnih načina. Civilno društvo igra ključnu ulogu u demokratskom upravljanju kao i ekonomski razvoj. Snažna vladavina prava, unapređeni integritet i delotvornije anti-koruptivne mere poboljšavaju

investicionu klimu, pomažu izgradnju poverenja potrošača i investitora, i dovode do ekonomske efikasnosti.

Reprezentativna tela koja više odgovaraju na potrebe građana mogu da rade na izradi zakona i politika koje delotvornije ciljaju ekonomske prioritete.

Razvojni cilj 2: Poboljšani uslovi za sveobuhvatni ekonomski razvoj

Razvojni cilj 2 nastavlja se na prethodne rezultate i uspostavljena partnerstva kroz naš angažman na polju ekonomskog razvoja, i bavi se prioritetima reformi koje se identifikovali partneri u državnim institucijama Srbije kao i ekonomske analize. Naša je pretpostavka da ako preduzetnici i mala i srednja preduzeća (MSP) imaju podjednake šanse za osvajanje tržišta, podjednak pristup kapitalu i kvalifikovanoj radnoj snazi kao i mogućnost da rade u pravičnom i predvidljivom poslovnom okruženju, tada Srbija može da računa sa ekonomskim rastom koji obezbeđuje održivi rast zapošljavanja i prihoda. Osim toga, naša je pretpostavka da ukoliko sve grupe u okviru društva, uključujući žene, muškarce, osobe sa invaliditetom, etničke manjine, iz svih slojeva društva i delova zemlje, imaju koristi od ekonomskog razvoja, Srbija će biti stabilna i produktivna zemlja. Obezbeđivanjem da naši napori i napori naših partnera obuhvate sve slojeve društva, obezbedićemo inkluzivnije uslove za ekonomski razvoj, što definišemo kao mogućnost za učešće svih slojeva društva. Unapredićemo uslove za sveobuhvatni, inkluzivni ekonomski razvoj kroz pomaganje grupama opština širom Srbije da stvore uslove za lokalni ekonomski razvoj, i podrškom odabranim privrednim sektorima u ekonomski osiromašenim oblastima južne i jugozapadne Srbije. Kroz naše napore da doprinesemo povećanju zapošljavanja i ekonomskom razvoju u ovim oblastima, takođe ćemo doprineti boljoj povezanosti između kompanija širom Srbije kao i među lokalnim samoupravama. Ove poboljšane veze i ekonomske mogućnosti dovešće do povećane stabilnosti. Poboljšanje uslova za sveobuhvatni, inkluzivni ekonomski razvoj omogućiće Srbiji da ima koristi od mogućnosti da postane deo EU, da bolje podnese sve veću konkurenciju koja dolazi sa pridruživanjem EU, i da ispuni potrebe svog stanovništva kada su u pitanju unapređene javne usluge.

USAID Forward

Kako bi podržala napore u okviru Rešenja za lokalni razvoj USAID Forward, i unapredila ekonomičnost i održivost pomoći koju pruža, Misija će povećati broj programa koje finansira kroz lokalne sisteme. Misija koristi koncept selektivnosti kako bi smanjila broj projektnih ciljeva i fokusira se na finansiranje lokalnih organizacija u cilju održivosti. Planiramo da pokrenemo direktno finansiranje vladinih i nevladinih organizacija kao deo naše strategije dugoročnih efekata. Tokom prve dve godine ove strategije, USAID će se fokusirati na izgradnju kapaciteta lokalnih organizacija civilnog društva (OCD), privatnih firmi i državnih agencija u cilju stvaranja portfelja direktnih grantova lokalnim organizacijama. Tokom petogodišnjeg perioda strategije, gde god je to moguće i adekvatno, Misija će raditi sa lokalnim organizacijama iz Srbije kako bi one direktno implementirale veći deo portfelja Misije.

Ključne pretpostavke i rizici za dostizanje Razvojnih ciljeva

Ključne pretpostavke obuhvataju sledeće:

- Političko i bezbednosno okruženje nastavlja da se poboljšava kako u Srbiji tako i u širem regionu;
- Nove stranke na vlasti u Srbiji nastavljaju proevropski kurs i ostaju posvećene sprovođenju reformi neophodnih za pristupanje EU;
- Ekonomska recesija ne predstavlja prepreku za nacionalne političke i ekonomske reforme;
- Kriza evro-zone se rešava i EU ostaje spremna da se širi;
- Srbija pokazuje pojačanu političku volju na najvišem nivou da se bori sa korupcijom i
- Tenzije u region ne vode obnavljanju nasilja.

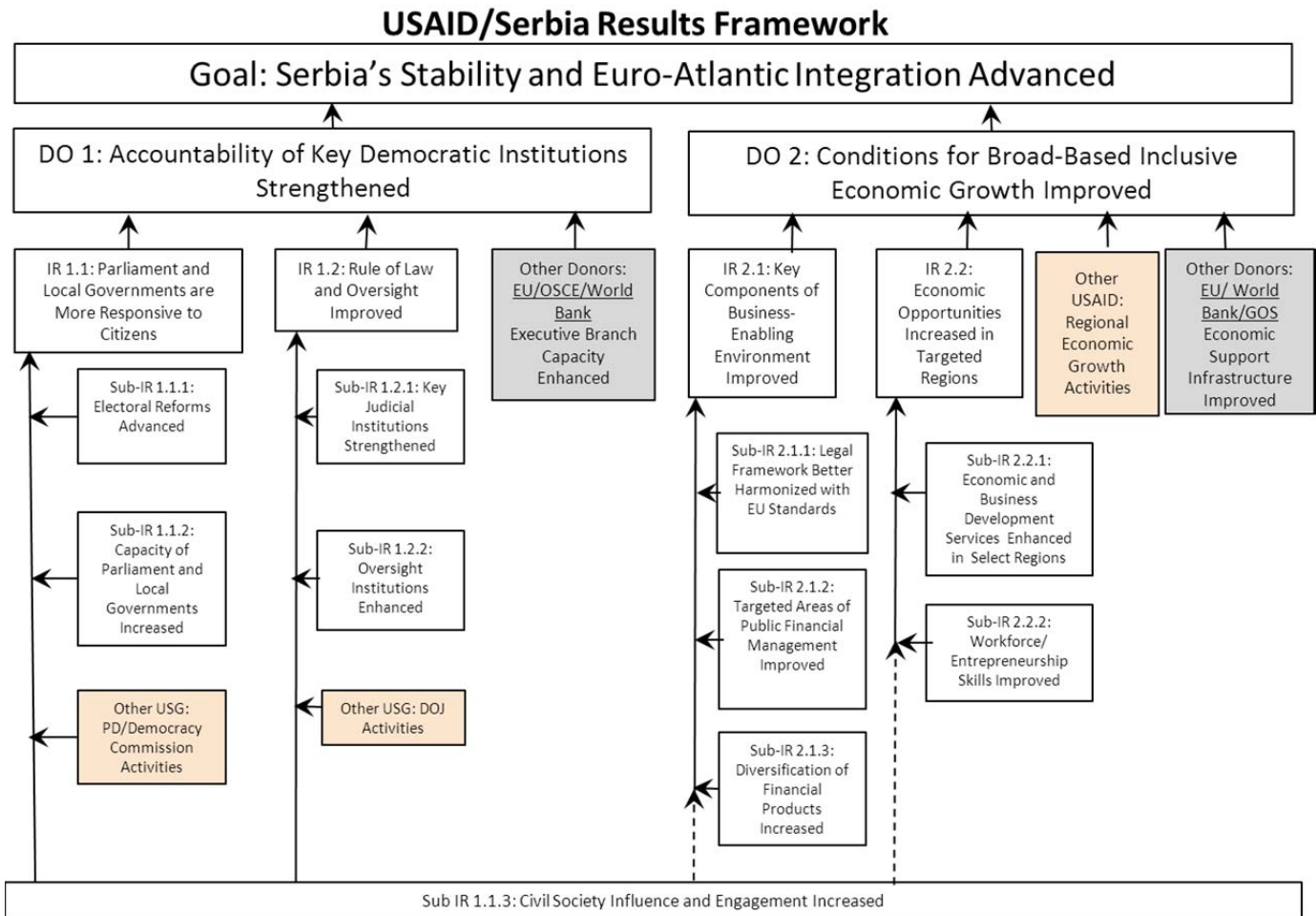
Rizici obuhvataju sledeće:

- Nedostatak napretka odnosno nazadovanje u zadovoljavanju kriterijuma za pristupanje EU;
- Kriza evro-zone doprinosi porastu evro skepticizma kod novih partija na vlasti u Srbiji;
- Velika regionalna odnosno svetska ekonomska kriza koja dovodi do odliva kapitala i značajnog smanjenja tražnje za srpskim izvozom;
- Ekonomska recesija predstavlja prepreku za ekonomske i političke reforme i
- Razlike između regiona unutar Srbije doprinose socijalnim i etničkim konfliktima.

IV. MATRICA CILJEVA

Uvod

USAID/Srbija predlaže usmeravanje resursa kako bi se pomoglo Srbiji da ojača političku stabilnost i sprovede pro-demokratsku, pro-zapadnu i tržišno orijentisanu transformaciju. Kroz fokusirane investicije, Misija će promovisati vladavinu prava i reprezentativne državne institucije čime će doprineti njihovoj većoj odgovornosti i stabilnosti. Kroz naše napore za unapređenje ekonomskog razvoja kroz odabrane reforme na nacionalnom nivou i lokalni ekonomski razvoj, radićemo na unapređenju ekonomskog upravljanja kao i na sveobuhvatnom i održivom ekonomskom razvoju. Ova strategija će postaviti osnove za izlazak USAID-a iz Srbije, nakon što zemlji ostavi održive rezultate koji će unaprediti njene Evro-atlantske integracije.



Razvojni cilj 1: Unapređena odgovornost ključnih demokratskih institucija

Razvojni cilj 1 baviće se izazovima koji su u vezi sa odgovornošću ključnih demokratskih institucija jačanjem vladavine prava i nadzorne uloge građana, pomaganjem Skupštini i lokalnim vlastima da budu odgovorniji prema biračima. Ovaj usko fokusirani razvojni cilj direktno će doprineti jačanju ključnih demokratskih institucija i procesa realizacijom njegovih projektnih zadataka koji su opisani niže u tekstu. Kao rezultat, ciljane institucije biće odgovornije prema građanima i više će uvažavati njihove potrebe i zahteve. Uz institucionalizaciju mehanizama za uspostavljanje snažnijih veza između srpskog društva i Skupštine, kao i između građana i lokalnih vlasti, demokratske institucije u Srbiji postaću odgovornije a demokratski procesi utemeljeniji.

Projektni zadatak 1.1: Skupština i lokalne vlasti odgovornije prema građanima

Aktivnosti u okviru ovog projektnog zadatka radiće na promociji dobrog upravljanja pružanjem tehničke pomoći Skupštini i izabranim predstavnicima lokalnih vlasti. Opšti cilj ove pomoći je da se izabranim telima pomogne da bolje ispunjavaju svoju ulogu u zastupanju interesa građana i odgovaranju na njihove zahteve. Jačanjem njihove zastupničke

uloge, USAID će pomoći uspostavljanju dubljih veza između izabranih predstavnika građana i glasača. Snažnije veze i unapređene sposobnosti pomoći će izabranim predstavnicima na nacionalnom i lokalnom nivou da bolje razumeju i odgovore na potrebe i prioritete građana- što je ključna komponenta odgovornosti vlasti. Različite inicijative će pomoći Skupštini da bude otvorenija, delotvornija, odgovornija, nezavisna i reprezentativna u svom radu. Planirane aktivnosti dovešće do veće delotvornosti Skupštine institucionalizacijom veza između Skupštine i glasača, unapređenjem veština novoizabranih poslanika i zaposlenih, vođenjem unutar skupštinskog dijaloga o ključnim pitanjima reformi, i moderiranjem radnih grupa na temu reformskog zakonodavstva, istraživanja i analize. Takođe, programi USAID-a povećaće učešće civilnog društva u donošenju odluka na lokalnom nivou, unaprediće opštinske usluge kroz upravljanje učinkom i programsko budžetiranje, i pomoći lokalnim i regionalnim vlastima da maksimizuju svoj učinak uključivanjem različitih potreba različitih aktera u svoje planiranje i aktivnosti.

Projektni pod-zadatak 1.1.1: Sprovedena reforma izbornog sistema

USAID će podržati napore koji imaju za cilj da povećaju nivo svesti javnosti u vezi sa: a) ulogom i nadležnostima Skupštine; b) obavezama i dužnostima poslanika prema građanima nasuprot obavezama i dužnostima izabranih zvaničnika prema političkim partijama; c) neophodnošću odgovarajuće parlamentarne zastupljenosti svih administrativnih regiona i the d) prednostima glasanja za ličnost a ne samo za partijsku listu, kako bi se obezbedila odgovornost poslanika prema biračima . USAID će obezbediti tehničku pomoć i obuku u cilju daljih reformi izbornog sistema, uključujući, između ostalog, Zakon o finansiranju političkih partija, Zakon o izboru poslanika, Zakon o lokalnim izborima, centralni birački spisak, i Republičku izbornu komisiju. USAID će takođe uključiti političke partije u diskusiju i druge aktivnosti kojima je cilj razumevanje izbornog zakonodavstva i unapređenje partijske izborne prakse.

Projektni pod-zadatak 1.1.2: Poboļjšani kapaciteti Skupštine i lokalnih vlasti

Aktivnosti u okviru ovog pod- zadatka podržaće institucionalnu izgradnju kapaciteta koja će obuhvatiti administrativne i veštine rukovođenja, kao i unapređenje transparentnosti i odgovornosti zvaničnika i smanjenje mogućnosti pojave korupcije. USAID će raditi sa izabranim zvaničnicima na unapređenju komunikacije sa glasačima u cilju promocije većeg uključivanja građana u politički proces kao i u cilju unapređenja kapaciteta zaposlenih u Skupštini da uspešno sprovede zakonske procedure. USAID će promovisati aktivnosti van Skupštine ili sednice tzv. Mobilne Skupštine, što će obuhvatiti neformalne sastanke odbora zajedno sa opštinskim vlastima, grupama civilnog društva i građanima, tokom kojih će poslanici komunicirati sa biračima, objašnjavati svoje uloge i zaduženja i steći mnogo jasniji uvid u potrebe i prioritete građana. Na lokalnom nivou, USAID će obezbediti tehničku pomoć i obuku lokalnim vlastima kako bi unapredili svoju sposobnost da odgovaraju na potrebe građana i da ih angažuju u izradi lokalnih politika, uključujući i korišćenje alata elektronske uprave.

Projektni pod-zadatak 1.1.3: Povećan uticaj i angažman civilnog društva

Kako je učešće građana od ključne važnosti za održivi demokratski sistem, ovim pod-zadatkom USAID će podržati snažno učešće građana u svim nivoima vršenja vlasti. To će uspostaviti održive mehanizme za povezivanje državnih

zvaničnika sa svojim grupama glasača- firmama, udruženjima i običnim građanima, uključujući i ranjive grupe kao što su žene, mladi LGBT zajednica i etničke manjine. USAID će nastaviti da podržava organizacije civilnog društva koje rade na povećanju nivoa svesti o rodnoj jednakosti. Ovaj pod-zadatak je veoma važan za uspeh strategije USAID-a da doprinosi dostizanju oba razvojna cilja i njihovih projektnih zadataka. Kako bi postigao da državne institucije budu reprezentativnije i odgovornije, USAID će raditi na sledećem:

- Promocija dijaloga o izbornoj reformi sa političkim partijama kroz javne i druge forume, kao i podrška javnoj debati o pitanju zastupljenosti u Skupštini i lokalnim skupštinama, kao i o dužnostima i odgovornostima poslanika.
- Podrška lokalnom građanskom aktivizmu i inicijativama zastupanja koje rade na poboljšanju izgleda Srbije da pristupi EU, posebno van Beograda i većih gradova; unapređenje izgleda za filantropiju na lokalnom nivou i proširenje potencijalnih izvora podrške; jačanje kapaciteta civilnog društva, umreženosti, kao i uvođenje inovacija za bolje bavljenje izazovima na nivou zajednice i društva kroz kolektivne akcije.
- Podrška aktivnostima koje imaju za cilj unapređenje povezanosti i komunikacije između izabраниh predstavnika i građana angažovanjem civilnog društva, poslanika, političkih partija, medija, Skupštine Srbije i lokalnih skupština.
- Na lokalnom nivou, radićemo na jačanju aktivnog učešća civilnog društva u lokalnoj vlasti kroz izgradnju kapaciteta lokalnih organizacija civilnog društva na polju učešća građana i tehnika umrežavanja.
- Podrška organizacijama civilnog društva koje rade na promociji prava manjina, LGBT zajednice, rodne jednakosti kao i na rešavanju konkretnih pitanja kao što su, između ostalog, rodno motivisano nasilje (uključujući i ono protiv članova LGBT zajednice), unapređeni mehanizmi zaštite rodne ravnopravnosti kao i rodno neutralnih regionalnih razvojnih kapaciteta (koji se kreću ka harmonizaciji nacionalnog zakonodavstva sa širim okvirom međunarodne rodne politike).
- Pomoć ženama da se više uključe u planiranje na lokalnom i regionalnom nivou učešćem u panelima, javnim diskusijama, sastancima organizacija civilnog društva, kao i obezbeđivanjem bespovratnih sredstava kojima bi se pomoglo učešće žena u izbornim i procesima donošenja odluka na lokalnom nivou.

Projektni zadatak 1.2: Unapređena vladavina prava i nadzor nad radom institucija

Jačanje vladavine prava i borba protiv korupcije ključni su ciljevi Vlade Srbije kao i glavni zahtevi EU. Glavni problem koji pogađaju vladavinu prava u Srbiji obuhvataju nedoslednu i nejednaku primenu zakona kao i dominaciju korupcije. Pravosudni sistem koji pruža zaštitu ljudskih prava i omogućava pravedno i konstruktivno rešavanje sporova možda je najvažnija usluga koju vlada pruža svojim građanima. Ukoliko bi, širenjem pristupa pravdi i proširenjem kapaciteta vladinih tela za borbu protiv korupcije vladavina prava u Srbiji kao i nadzor nad radom institucija bili ojačani, tada bi upravljanje bilo odgovornije prema građanima i njihovim potrebama, a bio bi uspostavljen važan element nadzora nad radom vlade. Dosledna i predvidiva vladavina prava takođe bi doprinela naporima u okviru razvojnog cilja 2. Programi u okviru Projektnog zadatka 1.2 radiće na jačanju kapaciteta pravosuđa stvaranjem delotvornijeg i objektivnijeg sistema

sudova i radiće na jačanu sposobnosti nezavisnih vladinih agencija da ispune svoju funkciju nadzora nad radom vlade i državnih institucija.

Projektni pod-zadatak 1.2.1: Ojačane ključne pravosudne institucije

Aktivnosti u okviru Projektnog pod-zadatka 1.2.1 radiće na povećanju pristupa pravdi jačanjem ključnih pravosudnih institucija. Vladavina prava a posebno reforma pravosuđa ključne su oblasti koje su identifikovane kao izazovi za Srbiju na njenom putu ka EU. Kako bi postigao uspeh u ovoj oblasti, USAID će raditi u partnerstvu sa sudovima i drugim relevantnim telima kako bi ročišta postala rutinska, dostojanstvena, dostupna, efikasna, bezbedna i pravedna. Pružićemo podršku pravosudnim institucijama na smanjenju broja starih predmeta i da unaprede vreme obrade predmeta i sudski postupak. USAID će raditi sa prekršajnim sudovima, Višim prekršajnim sudom, i Upravnim sudom, koji do sada nisu dobijali tehničku pomoć od donator a i od strane države su dobijali manje sredstava. Sada su to novi članovi pravosudnog sistema koji su ranije bili organi uprave, a to su sudovi u kojima se većina građana Srbije sreće sa pravdom i pravosudnim postupkom. Shodno tome, kroz izgradnju kapaciteta i skromna renoviranja prostorija ovih sudova, USAID će pomoći da se unapredi pristup javnosti sudovima, njihova otvorenost, transparentnost i efikasnost upravljanja predmetima čime će se unaprediti deljenje pravde na lokalnom nivou kome najveći broj građana Srbije ima pristup. Osim toga, USAID će nastaviti da podržava sudove u praćenju sudskih postupaka u smislu rodne jednakosti kako bi se utvrdilo da li su ročišta podjednako dostupna, dostojanstvena i bezbedna i da među advokatima vlada rodna jednakost.

Projektni pod-zadatak 1.2.2: Ojačane institucije za nadzor rada državnih organa

Aktivnosti u okviru ovog projektnog zadatka baviće se problemom korupcije i pomaganje lokalnim i republičkim vlastima da postanu odgovornije prema zahtevima građana. Kako bi se ovaj projektni zadatak ispunio, USAID će pružiti pomoć u obliku izgradnje kapaciteta ciljanih institucija koje nadziru rad državnih organa u cilju unapređenja odgovornosti, efikasnosti i transparentnosti pravosudnih, zakonodavnih i izvršnih procesa. Podrška USAID-a u okviru unapređenja institucionalnih kapaciteta i pružanja usluga obuhvatiće administrativne i upravljačke kompetencije, i doprineće povećanju transparentnosti i odgovornosti zvaničnika i smanjiti mogućnost korupcije. U okviru ovog projektnog pod-zadatka, USAID će raditi na sledećem:

- Jačanje kapaciteta Agencije za borbu protiv korupcije i njenog upravnog odbora kada je u pitanju sprovođenje u cilju: a) unapređenja sposobnosti da primene odredbe zakona koje se odnose na sukob interesa i prijavu imovine; b) otkrivanja kršenja odredaba zakona ; i c) pokretanja i sprovođenja postupka utvrđivanja da li je došlo do povrede odredaba zakona. USAID će pomoći Agenciji za borbu protiv korupcije u izradi i primeni procedura za istraživanje, praćenje i sprovođenje zakona koje se tiču finansiranja političkih partija i izbornih kampanja.
- Nastaviće svoju saradnju sa Poverenikom za ravnopravnost, posebno na pitanjima bezbednosti nakon slučajeva porodičnog nasilja kao in a naporima da se smanji diskriminacija i poboljša zaštita osnovnih ljudskih prava. USAID će raditi na unapređenju kapaciteta nezavisnih agencija kako bi međusobno saradivale na praćenju i unapređenju administrativnih praksi i drugih vladinih poslova.

- Obuka organizacija civilnog društva kako da obavljaju nadzornu funkciju praćenjem i učešćem na javnim raspravama i korišćenjem izveštaja nezavisnih agencija. USAID će raditi na unapređenju kapaciteta Skupštine da vrši nadzor nad poslovima vlade, a da u isto vreme poveća svoju odgovornost prema javnosti.
- Jačanje procedura za sistematski nadzor Skupštine nad poslovima izvršne vlasti izradom institucionalnih praksi za saradnju sa nezavisnim agencijama i uspostavljanjem delotvorne i efikasne saradnje između Skupštine i nezavisnih tela.
- Podrška profesionalizaciji i transparentnosti izabranih i imenovanih zvaničnika lokalnih vlasti kroz izgradnju kapaciteta menadžmenta u javnim preduzećima, smanjenje administrativnih prepreka i delotvorno upravljanje opštinskom imovinom.
- Podrška ključnim političkim partijama, uključujući i manjinske, u njihovim naporima na unapređenju veština izrade politike, razvoja nadzorne uloge i veština pregovaranja. Rad na političkim procesima sa skupštinskim odborima i grupama fokusiraće se na nadzornu ulogu, komunikaciju i dostupnost za glasačko telo kao in a transparentnost.

Razvojni cilj 2: Unapređeni uslovi za sveobuhvatni ekonomski razvoj

Unapređenje uslova za sveobuhvatni, inkluzivni ekonomski razvoj u Srbiji fokus je ovog razvojnog cilja. USAID planira da ovaj cilj ostvari ciljanim aktivnostima koje rade na unapređenju ključnih komponenti okruženja za bolje poslovanje i unapređenjem ekonomskih mogućnosti u ciljanim delovima Srbije. Radićemo na jačanju okruženja za bolje uslove poslovanja unapređenjem zakona, predvidljivom i efikasnom primenom postojećih zakona i propisa i kroz unapređeni dijalog i transparentnost u razmeni između javnog i privatnog sektora. USAID će raditi na unapređenju ekonomskih mogućnosti kroz poboljšanje kapaciteta aktera ekonomskog razvoja, kao što su lokalne vlasti i pružaoci usluga firmama, u cilju rešavanja ekonomskih razvojnih pitanja, što će dovesti do poboljšanih lokalnih uslova za poslovanje, unapređenih unutrašnjih i izvoznih tržišnih veza i veće produktivnosti. To će rezultirati većom zaposlenošću i stabilnošću u ciljanim regionima, od kojih su neki ekonomski osiromašeni i skloni stvaranju konflikata.

Projektni zadatak 2.1: Unapređene ključne komponente poslovnog okruženja

Unapređeni uslovi poslovanja obuhvataju sprovođenje reformi odnosno zakona koji promovišu transparentan i dosledan set propisa za sve firme i smanjuju opterećenje firmi kada je u pitanju poštovanje propisa. Oni se takođe odnose in a delotvorno upravljanje javnim finansijama, uključujući i povećanje priliva u budžet i mudro trošenje. Unapređeni uslovi poslovanja zahtevaće mehanizme koji ohrabruju javno-privatna partnerstva kao i proširenje uloge i uticaja organizacija civilnog društva i privatnog sektora kada je u pitanju zastupanje ekonomskih reformi i istraživački rad. Unapređenje poslovnog okruženja pogodovaće firmama u Srbiji, unaprediće njihovu konkurentnost i pomoći u privlačenju investicija. One će takođe imati bolji imidž kao i cela zemlja kao destinacija za strane direktne investicije što će dodatno podstaći ekonomski razvoj. Odabir aktivnosti u okviru ovog projektnog zadatka biće zasnovan na dubinskom istraživanju koje je

USAID sproveo o ključnim preprekama za ekonomski razvoj u Srbiji, što obuhvata i godišnju anketu 1.000 preduzeća, kao i na razgovorima sa predstavnicima Vlade Srbije na temu njihove spremnosti da prihvate preporuke u vezi sa reformama.

Projektni pod-zadatak 2.1.1: Pravni okvir bolje harmonizovan sa standardima EU

Aktivnosti u okviru ovog pod-zadatka obezbediće ciljanu pomoć Vladi Srbije da sprovede reforme, primeni zakone, propise i politike koje doprinose unapređenju poslovnog okruženja dok u isto vreme obezbeđuju regulatorni nadzor. Punom primenom regulatorne reforme i smanjenjem broja administrativnih procedura, kompanije u Srbiji mogu uštedeti milione evra što bi ih učinilo konkurentnijima. USAID će pomoći Vladi Srbije da pojednostavi birokratske procedure kao i da izradi nacrt i sprovede strategiju regulatorne reforme u oblastima kao što su: proces izdavanja građevinskih dozvola, netransparentan i nepredvidiva inspekcija, preterani parafiskalni nameti, novi Zakon o izvršenju, složeni i rigidni Zakon o radu, itd. Napredak ka ostvarenju cilja u okviru ovog pod-zadatka biće još veći uz napore na povećanju uticaja i angažovanja organizacija civilnog društva, kao što su poslovna udruženja i profesionalne grupe pomenute u pod-zadatku 1.1.3 Razvojnog cilja 1, koje će doprineti održivosti razvojem Sistema i mehanizama za konsultacije sa privatnim sektorom i dobijanje povratnih informacija od privatnog sektora.

Projektni pod-zadatak 2.1.2: Poboľšane ciljane oblasti upravljanja javnim finansijama

Loše upravljanje javnim finansijama Srbiju je dovelo do visokog javnog duga koji podriva ekonomski stabilnost i razvoj zemlje i koji može da dovede do ozbiljnih rezova u potrošnji u javnom sektoru, što će verovatno dovesti do veće nezaposlenosti i daljeg smanjenja domaće potrošnje. U koordinaciji sa drugim institucijama kao što su Svetska banka i Međunarodni monetarni fond, USAID će obezbediti ciljanu podršku u nekoliko oblasti. Ministarstvu finansija USAID će obezbediti pomoć u izgradnji kapaciteta kako bi se bolje sprovodila finansijska analiza i formulisale strategije. To je ključno kako bi se pomoglo Vladi Srbije da promoviše pravu kombinaciju politika u cilju podsticanja ekonomskog razvoja dok u isto vreme obezbeđuje održivu fiskalnu ravnotežu i makroekonomsku stabilnost zemlje. Slično tome, USAID će pružiti tehničku pomoć Ministarstvu finansija kako bi ono lakše prešlo na programsko budžetiranje i budžetiranje orijentisano na učinak što je ključni korak ka unapređenju transparentnosti, efikasnosti i delotvornosti trošenja novca od strane države. Podrška ovim reformama koju je ministarstvo tražilo pomoćiće Vladi Srbije da postigne delikatnu ravnotežu fiskalne konsolidacije i ekonomskog rasta tako što će sa manje uraditi više. Programsko i budžetiranje prema učinku prilika su za Srbiju da izabere put ka prilikama za ekonomski rast, prosperitet i bolje usluge svojim građanima.

Projektni pod-zadatak 2.1.3: Povećana diversifikacija finansijskih proizvoda

Srbija je rangirana niže od većine svojih suseda u regionu u odnosu na prethodne godine prema rangiranju konkurentnosti Svetskog ekonomskog formua prema mnogim indikatorima kada je u pitanju razvoj finansijskog sektora. Stabilnost finansijskog sektora u Srbiji je ugrožena od strane skoro 20 odsto nenaplativih kredita, visoke izloženosti promenljivost kursa strane valute i smanjenja u obimu davanja pozajmica. USAID će pomoći o oblasti diversifikacije opeija za

finansiranje kroz poboljšanja poslovnog okruženja. Istražićemo mogućnosti da regionalni projekat USAID-a iz Vašingtona koji se bavi ekonomskim razvojem ponudi ograničenu, ciljanu podršku u oblasti stabilnosti finansijskog sektora. U okviru ovog pod-zadatka, USAID će podržati promene u poslovnom okruženju koje će dovesti do unapređenog pristupa finansiranju za MSP. Kompletiraćemo pomoć Vladi Srbije u izradi nacerta podzakonskih akata za nedavno usvojeni Zakon o tržištu kapitala kako bi mogao u potpunosti da se primenjuje. Istražićemo mogućnosti da podržimo izradu nacerta novog zakona o nebankarskim finansijskim institucijama, i ukoliko se usvoji, podržaćemo i njegovu primenu.

Projektni zadatak 2.2: Poboljšane ekonomske prilike u ciljanim regionima

Aktivnosti u okviru ovog Projektnog zadatka saradivaće sa brojnim institucijama zemlje domaćina, uključujući lokalne vlasti, regionalne razvojne agencije, lokalne firme i organizacije civilnog društva na unapređenju mogućnosti za ekonomski razvoj u odabranim delovima zemlje, kroz izgradnju kapaciteta i prikazivanje modela koji mogu da se repliciraju. U radu sa lokalnim samoupravama, USAID će raditi sa 32 opštine širom Srbije koje su se udružile i oformile osam međuopštinskih partnerstava koja se fokusiraju na regionalni razvoj. U radu sa ovim partnerstvima, USAID će pomoći lokalnim samoupravama da identifikuju, osmisle i sprovedu projekte namenjene ekonomskom razvoju koji podržavaju privatni sektor da se razvija i otvara nova radna mesta. USAID će podržati izradu studija izvodljivosti i projekata koje će lokalnim samouprava omogućiti da konkurišu i dobiju sredstva od infrastrukturnih fondova EU. Osim toga, naš rad sa lancima vrednosti kroz našu saradnju sa Nacionalnom agencijom za regionalni razvoj (NARR) i njenim regionalnim razvojnim agencijama, fokusiraćemo se na ekonomski osiromašene regione južne Srbije i Sandžaka. Kao što je već pomenuto, podrška ekonomskom razvoju takođe će dovesti do stabilizacije ovih regiona sklonih konfliktima sa velikom zastupljenošću manjina među stanovništvom. Ova pomoć će takođe unaprediti sposobnost firmi iz ovih regiona da budu konkurentne na međunarodnom tržištu, time ublažavajući rizik da izvozno orijentisana strategija razvoja donese dobit samo severnom delu zemlje.

Projektni pod-zadatak 2.2.1: Poboljšane usluge namenjene ekonomskom razvoju i bolje poslovnom okruženju u odabranim regionima

Pomoć USAID-a u okviru ovog pod-zadatka unaprediće kapacitete lokalnih samouprava- zajedno sa drugim zainteresovanim stranama iz javnog i privatnog sektora- za unapređenje uslova za veća, regionalna ulaganja, rast firmi i njihov opstanak. Nadogradnjom na uspehe prethodnih programa USAID-a koji su pomogli lokalnim samoupravama da osnuju kancelarije za lokalni ekonomski razvoj, USAID će sada pomoći lokalnim samoupravama da “razmišljaju regionalno” kako bi zajedničkim snagama bili ekonomičniji i udružili resurse u cilju postizanja dobrobiti zbog nastupa kao regiona a ne pojedinačno. Takođe ćemo ih podržati u njihovim naporima da zajedničkim radom unaprede svoje usluge, uključujući i njihovu sposobnost da identifikuju, osmisle i sprovedu projekte koji će pomoći firmama da budu konkurentnije, da povećavaju svoje investiranje i stvaraju nova radna mesta.

Projektni pod-zadatak 2.2.2: Unapređene preduzetničke veštine

U okviru ovog pod-zadatka, USAID će se pozabaviti raskorakom između veština koje radnici mogu da ponude MSP i onih koje trebaju MSP, što je jedan od faktora koji doprinosi visokoj stopi nezaposlenosti, naročito među mladima. Stopa nezaposlenost u zemlji je oko 25 odsto dok je u regionima južne Srbije i Sandžaka čak 50 odsto. Aktivnosti u okviru ovog pod-zadatka podržaće učenje veština i kompetencija koje zahtevaju savremeni procesi proizvodnje a takođe će pružiti usluge poslovnog razvoja i podrške za preduzetnike bez obzira na njihove godine. Međutim, posvetiće se posebna pažnja preduzeticama i onima koji pripadaju etničkim manjinama, što predstavlja dve grupe koje su najmanje zastupljene među radnom snagom, posebno u južnoj Srbiji i Sandžaku. Nastavljajući veoma uspešan program USAID-a Žene u agrobiznisu, koji je bio deo programa koji je završen i koji je pomogao opštinskim i pokrajinskim vlastima da pruže podršku, planiramo obuke i program dodele bespovratnih sredstava namenjenih preduzeticama i mladim preduzeticima na jugu i jugo-zapadu Srbije.

V. PRAĆENJE I EVALUACIJA

USAID/Srbija će utvrditi Plan upravljanja učinkom kako bi pratio rezultate i napredak tokom trajanja Strategije. Taj plan će kompletirati indikatore, postaviti ciljeve i utvrditi alate za praćenje, uključujući režim i učestalost prikupljanja podataka za sveukupni napredak Razvojnih ciljeva misije. Plan će uvesti formalizovani i dosledan višegodišnji proces praćenja.

Misija će sprovesti kontrolu kvaliteta i verifikaciju kroz evaluacije i ocene.

| Ilustrativni indikatori | | |
|---|---|---|
| | Indikator | Izvor |
| Cilj: Ostvaren napredak u stabilnosti i evro-atlantskim integracijama Srbije | Reperi za proces pridruživanja Srbije EU | Godišnji izveštaj EU o napretku |
| | Procenat IPA fondova iskorišćenih od strane Vlade i lokalnih organizacija | Ministarstvo finansija Vlade Srbije |
| Raz. cilj 1: Povećana odgovornost ključnih demokratskih institucija | Broj pean Srbije na polju demokratije | Dokument organizacije Freedom House "Nacije u tranzitu" |
| Proj.zadatak 1.1 Skupština i lokalne samouprave odgovornije prema građanima | Istraživanje o poverenju građana u Skupštinu i političke partije | Euro-barometar |
| | Broj poena iz delotvornosti Vlade | Indikatori upravljanja Svetske banke |
| | Indeks održivosti NVO za Srbiju | USAID |
| Proj.zadatak 1.2 Osnažena vladavina prava i nadzor nad radom | Istraživanje o poverenju građana u Skupštinu i Vladu | Euro-barometar |
| | Ukupan indeks za Srbiju | Gallop World Poll |

| | | |
|---|---|---|
| institucija | | |
| Raz.cilj 2: Unapređeni uslovi za sveobuhvatni, inkluzivni ekonomski razvoj | Vrednost u \$ domaćih i stranih investicija u ciljanim regionima | Opštinske kancelarije za LER, razvojne agencije, privredne komore, godišnji izveštaj Projekta za lokalni ekonomski razvoj |
| Proj.zadatak 2.1: Unapređene ključne komponente poslovnog okruženja | Smanjenje „Opterećenja državnim propisima“ koje se odnosi na neefikasnost Vlade | Godišnji izveštaj Svetskog ekonomskog foruma |
| Proj.zadatak 2.2: Unapređene ekonomske prilike u ciljanim regionima | Promena u prihodima kompanija koje u | Agencija za privredne registre (u aprilu za prethodnu godinu); Godišnji izveštaji projekta |
| | Broj novih radnih mesta u ciljanim regionima | Godišnji izveštaj projekta |